

**ПОЉОПРИВРЕДНА САВЕТОДАВНА
И СТРУЧНА СЛУЖБА ЧАЧАК ДОО**

Тел. 032/320-710, Факс. 032/320-712, e-mail: ovcar@yu1.net psscacak@psss.rs

Број 10

Датум и место издавања: 15.10.2013. Чачак

Тираж: 350

БИЛТЕН

ОКТОБАР 2013.

САДРЖАЈ

- 1. Формирање цветних пупољака - Дипл.инг Снежана Драгићевић-Филиповић**
- 2. Агротехника у служби приноса пшенице - Дипл. инг Борко Ивановић**
- 3. Исхрана високопродуктивних крава – Дипл. инг Љиљана Ћурчић**
- 4. Интегрална заштита јабуке - Дипл.инг Весна Нишавић**
- 5. Писање пројеката у пољопривреди - Дипл. инг Милан Дамљановић**

Формирање цветних пупољака

Родност воћака је последица развитка воћака и једна је од најважнијих функција којом се одликују све воћне врсте. Добро познавање свих чинилаца родности и неродности воћака је од великог значаја јер се на томе заснивају све мере којима се појачава манифестација позитивних, а спречава или ублажује деловање негативних фактора. Формирање цветних зачетака у пупољцима је дуготрајан и веома комплексан морфогени процес који непосредно условљава родност воћака.

По правилу формирање цветних пупољака почиње непосредно по престанку интензивног пораста летораста, тј. у периоду од краја јуна када се обезбеде повољни услови за овај морфогени процес.

На формирање цветних пупољака утичу услови средине, фитотехника, подлоге, старост и стање родности воћака. Тако да се листопадне воћне врсте могу поделити у три групе:

1. рани почетак формирања цветних пупољака од треће декаде јуна, до пред крај августа (јабука, крушка, шљива, трешња, вишња, бресква, орах, рибизла)
2. средње позни почетак од половине августа до половине септембра (кајсија, бадем, огрозд)
3. с позним почетком цветања - од друге половине септембра до почетка октобра (баштенска јагода, малина и купина)

Осим тога разлике постоје и у погледу сората, тако да постоји подела на: раноцветне, средње рано цветне, средње позно цветне, и позно цветне.

Формирање цветних пупољака је могуће само ако је бујност воћака умерена. Претерано бујне воћке су неродне а исто тако и ако су слабо бујне и изнурене, што значи да се највеће количине органских материја троше на пораст летораста а не на формирање цветних пупољака.

Дипл.инг Снежана Драгићевић-Филиповић

Агротехника у служби приноса пшенице

Фактори који ће утицати на принос пшенице у сезони 2013/2014. године а на које свакако можемо утицати је агротехника односно њени чиниоци: плодоред, основна обрада, предсетвена припрема, ђубрење, избор сорте, сетва и мере неге у току вегетационог периода.

Поред агротехнике временски услови ће у многама утицати на принос.

1. Плодоред – Пшеница не подноси монокултуру. Погодују јој предусеви који рано „напуштају“ парцелу због адекватније припреме земљишта за сетву као и предусеви који земљиште остављају чисто од корова

добрих физичких, хемијских и биолошких особина.

2. Основна обрада – Начин и време основне обраде зависи од предусева, особина земљишта и климатских услова подручја. Ако је предусев била биљна култура за коју је основна обрада извршена на већу дубину основна обрада за пшеницу може бити плића али се морају жетвени остаци заорати. На тежим земљиштима оре се дубље, док на лакшим песковитим земљиштима плиће због чувања влаге.

3. Предсетвена припрема – Предсетвеном припремом треба обезбедити растресит слој који ће прекрити семе и оптимално збијен слој на који ће се положити.

Због кишног периода у временском интервалу од 26.09.2013.-02.10.2013. године дошло је до застоја у сезонским радовима (берба кукуруза, вађење кромпира) а са тим и до кашњења са припремом земљишта за сетву стрних жита. Кашњење са припремом неминовно ће проузроковати каснију сетву и касније се одразити на принос.

На територији ПССС Чачак знатне површине под кромпиром замениће пшеница и др. стрна жита па они пољопривредни произвођачи који су на време извадили кромпир имали су времена да на време изврше припрему за сетву и посејаће у оптималном временском периоду (10-25 октобар).

4. Ђубрење – Количину мин. ђубрива коју треба применити зависи од:

- Предусева (ако је кромпир предусев нема оправданости за ђубрење јер кромпир као

претходни усев није искористио целокупну количину ђубрива);

- Агроколошких услова;
- Потенцијала региона и
- Генетског потенцијала сорте

5. Избор сорте – Приликом избора сорте пшенице треба водити рачуна на: биолошке особине (приносне сорте, хлебне сорте, сорте побољшивачи); економске аспекте (различита цена) и организационе елементе (треба гајити више сората јер се продужава оптимални рок сетве).

Код пољопривредних произвођача још увек у знатном проценту се сеје семе „ СА ТАВАНА“ али тај новац који се покушава уштедети много је мањи од новца који ће се добити на повећању приноса сетвом декларисаног семена пшенице.

На основу претходног можемо закључити да треба користити сортно чисто семе јер се повећањем приноса оправдава мало већа новчана средства уложена у сортно семе.

6. Сетва – Пре сетве потребно је одредити норму сетве која зависи од предсетвене припреме, типа земљишта, начина сетве (сејалицом или ручна сетва), временског периода у којем се сеје (повећање количине семена са кашњењем са сетвом), агроколошких услова (надморска висина, временских услова) итд.

Пшеница се сеје ускоредо на 12,5 цм (мањи је број сејалица 15 цм), дубина сетве 3-5 цм.

На лакшим и сувљим земљиштима сетву треба обавити дубље, а на тежим и влажним плиће.

На лакшим и сувљим земљиштима сетву треба обавити дубље, а на тежим и влажним плиће.

Исхрана

високопродуктивних крава

Максималну производњу млека краве остварују у пориоду између тридесетог и четрдесетог дана после телења. То је период када је најтеже задовољити потребе у хранљивим материјама посебно у енергији и протеинима, тако да ако унос СМ заостаје за производњом млека, то ће довести до негативног енергетског баланса као и губитка телесне масе.

Основно је обезбедити кабасту храну доброг квалитета и високе енергетске вредности у овом периоду, да би остварили високу млечну производњу. Уз кабасту храну додајемо и концентрате који спречавају губитак телесне масе, због присуства енергетског садржаја у себи. Добри избалансиран оброк за краве треба да подмири све потребне хранљиве материје у оптималној количини, омогући високу производњу, добро здравље и добар квалитет млека.

Када су кабаста хранива у питању, најбоље је обезбедити сено луцерке по вољи, као и силажу кукуруза. Скроб из кабастих хранива (житарица и кромпира), уколико се даје у већи количинама може да доведе појаве ацидозе у раној лактацији. Он такође утиче на повећање протеина у млеку, а смањује проценат млечне маси.

7. Мере неге у току вегетационог периода – Изузетно је важно третирање од корова, болести и штеточина.

Фусариум наноси велике штете. Од овог патогена изузетне резултате показало је третирање у фази цветања.

Дипл. инг. Борко Ивановић

Након телења количина концентрата се постепено повећава (са 15% протеина). Тако се постиже да 60 дана после телења краве достижу максималну производњу млека, а после тога количину концентрата треба одредити појединачно према свакој крави. У случају отока на вимену, концентрати се не дају, док се то стање не стабилизује.

Мешање свих састојака оброка има предност у односу на давање хранива појединачно. Главна предност оваквог начина исхране је спречавање појаве ацидозе. Она настаје при наглном преласку крава са кабастог оброка на оброке са великим учешћем зрна житарица и на преобилну количину киселе силаже. Тада долази до закишељавања садржаја бурага и сам бураг престаје да ради. Оболела грла имају стомачне проблеме, прилив и видне знаке слабости. У том случају треба смањити количину концентрованог оброка и прећи на оброке са већим садржајем кабастих хранива.

Препоручује се додавање витамина и минерала мешаном оброку у довољним количинама. Високо млечним грлима треба обезбедити и довољне количине воде по вољи. У летњем периоду грла која дају око 30 л млека, имају дневне потребе за водо око 150 л, па чак и више.

Дипл.инг Љиљана Ћурчић

Интегрална заштита јабуке

У савременој производњи јабуке, сузбијање штетних организама је веома сложен процес и захтева примену механичких, агротехничких, биолошких и хемијских мера борбе. Скуп свих поменутих мера борбе представљају интегралну заштиту јабуке.

Производњу јабуке угрожава велики број проузроковача биљних болести и штеточина, а економски најзначајније болести на јабуци су чађава пегавост листа и краставост плодова чији је проузроковач фитопатогена гљива *Venturia inaequalis*, пепелница јабуке проузроковач фитопатогена гљива *Podosphaera leucotricha*, а на појединим локалитетима све већи значај има и фитопатогена бактерија *Erwinia amylovora*, проузроковач бактериозне пламењаче. Поред проузроковача болести, значајне штете и велики утицај на квалитет и приносе имају и разне штеточине међу којима је најзначајнији јабукин смотавац *Cydia pomonella*, лисне ваши, а последње две године имали смо повећану бројност на већем броју локалитета црвене воћне гриње *Panonychus ulmi* и обичног паучинара *Tetranychus urticae*.

Постоји више начина заштите јабуке од проузроковача болести и штеточина, али је све више актуелна интегрална заштита која укључује све расположиве методе заштите биља. Интегрална заштита јабуке подразумева производњу квалитетног воћа уз очување животне средине и здравља људи. Интегрална заштита подразумева примену агротехничких, механичких, биолошких и на крају хемијских мера борбе.

Агротехничке мере подразумевају избор здравог садног материјала при заснивању засада, добро проветравање и осунчаност засада које се постиже правилним растојањем између редова и у реду између садница. Правилном прихраном биљака према потребама земљишта утиче се на опште стање биљака, смањује се њихова бујност и омогућава се даља успешна заштита јабуке од болести и штеточина.

Механичке мере су такође веома битне и подразумевају укљањање механичким путем извора инфекције, оболелих и изумрлих биљних органа. Ове мере су нарочито важне код пепелнице и бактериозне пламењаче јер смањују инфекциони потенцијал и кључне су за успешност заштите.

Биолошке мере, у заштити јабуке, подразумевају примену живих организама који су природни непријатељи штеточина јабуке. Биолошке мере су веома значајне јер се њиховом применом смањује употреба пестицида. На жалост ове мере борбе у заштити јабуке, код нас, још увек немају ширу примену.

Хемијске мере су последња опција у заштити јабуке од проузроковача болести и штеточина. Приликом избора хемијских средстава треба се одредити за селективнија једињења, која немају или имају незнатан утицај на природне непријатеље штеточина јабуке. Очувањем природних непријатеља, смањује се бројност и напад одређених штеточина, а тиме смањује се употреба хемијских средстава за њихово сузбијање. Предност треба дати токсиколошки прихватљивијим једињењима која не праве поремећаје у

биологијом штеточина и њеном реалном штетношћу.

Venturia inaequalis

Podosphaera leucotricha

Такође, треба водити рачуна о развоју резистентности штетних организама на пестициде.

Како би се очувала ефикасност појединих пестицида и спречила појава резистентности штетних организама потребно је користити једињења различитих механизма деловања, а примену ограничити на један до два пута током вегетације.

Потребно је обезбедити и исправност уређаја за третирање и добру покривеност биљака уз поштовање прописане количине препарата.

Дипл. инг Весна Нишавић Вељковић

Писање пројеката у пољопривреди

Пројектни начин рада од развоја идеје и начина проналажења средстава до спроводјења активности се све више одомаћује и код нас. Иако се пројекти најчешће везују за сарадњу са међународним и донаторским организацијама

овај начин рада је подједнако заступљен и у приватном сектору.

Такође ако желите да конкуришете за добијање средстава од различитих фондова Или банака потребан Вам је добар пројекат. Једна од основних делатности у мноштву потребних је ПИСАЊЕ ПРОЈЕКТА !

Пројекат је сложени непоновљиви пословни подухват који се предузима у будућности да би се достигли циљеви у предвиђеном времену и са предвиђеним трошковима.

Задатак или подухват се може третирати као пројекат ако поседује следеће особине:

Делокруг (обухват) подухвата - треба да обухвата велики обим активности и задатака;

Непоновљивост (необичност) – пројекат чини скуп активности који се не понављају; Подрска (подупирање) подухвата – посебна пажња се мора усмерити на реализацију пројекта.

КАРАКТЕРИСТИКЕ ПРОЈЕКТА

Циљ

Рокови

Комплексност (технологија)

Обим и природа задатка (усклађује се планом реализације, тј стратегију пројекта)

Ресурси (људи, опрема, материјал, фин. средства)

Организациона структура (уз руководиоца са овлашћењима)

Информациони и контролни систем (функционалне линије овлашћења)

Уколико уочите конкурс на који желите да пријавите предлог пројекта, а то радите по први пут, може вас збунити и изненадити обиље захтева, комплексна документација, тешко разумљив језик којим су писана документа, дакле, чека вас велики и озбиљан задатак. Писање пројекта по правилима Европске уније јесте подухват који подразумева одлуку на нивоу врха организације да се пројекат припреми, тимски рад укључених појединаца из организације са јасном поделом улога, послова и задатака, стална размена

информација међу члановима/ицама тима који припрема пројекат, као и одређено време посвећено припремама (први пут, то може да буде и два до три месеца), да би пројекат био

предат у складу са захтевима из конкурса.

Илузорно је помислити да просечан српски пољопривредник може САМ написати и аплицирати за неки озбиљнији пројекат па овај текст треба схватити пре свега као информацију и упознавање шта је све потребно за писање пројекта који ће бити сврсисходан. Зато је мој савет да се пре писања пројекта пољопривредници добро упознају са многобројним захтевима (обиље материјала ће наћи на интернету) а затим обрате за помоћ стручњацима који већ имају доста искуства у овом послу.

Диплинг Милан Дамљановић